

1. teksts "Ilustrētā Junioriem", 04. 2021.	2. teksts Kārlis Skalbe "Vecais bērzs".
<p>Cik pavasara vēstnešu vari nosaukt? Pirmie gājputni, kas atgriežas Latvijā, maigi zaļie pumpuri, sniegpulkstenišu zaļi baltie deguntiņi. Bet, ja redzi un dzirdi sakām – sācies bērzu sulu laiks, zini, ka pavasaris ir atnācis pavisam noteikti.</p> <p>Sulu tecināšanai piemēroti vidēja vecuma koki, kas aug saulainā vietā, vislabāk – pakalnā. Pastāv uzskats, ka no 70-80 gadu veca bērza pavasarī var iegūt līdz 200 litru sulas vai līdz pat aptuveni 20 litriem diennaktī. Koka vecums ir grūti nosakāms, tāpēc par orientieri kalpo tā apkārtmērs. Šādam vecumam atbilst koki, kuru apkārtmērs ir ne mazāk par 30 -40 centimetriem.</p> <p>Kad izvēlēts īstais bērzs, tā stumbrā ieurbj nelielu caurumiņu. Zinātāji saka, ka apmēram 7 milimetru diametra urbums bērzam būtu pietiekami saudzīgs. Salīdzinājums -tas būtu kā adatas dūriens cilvēkam. Jo lielāks būs urbums, jo vairāk spēka kokam nāksies pielikt, lai šo brūci sadziedētu.</p> <p>Parasti sulas tek aptuveni mēnesi, līdz bērziem sākt plaukt pumpuri. Sulu tecināšana jāpārtrauc, kad tērcīte apsīkst un kļūst duļķaina. Ievēro, ka urbums, no kura sula tecināta, kokam ir kā ievainojums, kas var kļūt par infekciju avotu, piemēram, tajā var iekļūt sēnes, kas izraisa koksnes trupēšanu.</p> <p>Lai gan ārēji bērzu sula izskatās kā ūdens, tās ķīmiskais sastāvs pārspēj visus zināmos vitamīnu kokteiļus. Tajās ir ļoti maz kaloriju. No bērzu sulām mūsu organisma šūnas tiek apgādātas gan ar barības vielām, gan cukuru, kas nodrošina šūnu enerģiju, savukārt pietiekams šķidruma daudzums, ko saņemam, dzerot šīs sulas, uzlabo, piemēram, mūsu ādu.</p> <p>Bērzu sulā ir ļoti daudz vitamīnu, minerālvielu un citu ķīmisko elementu- arī ēteriskās eļļas un augļu cukuri. Tieši tāpēc šī sula tiek dēvēta par ķīmisko elementu dārgumu krātuvi.</p> <p>Mazliet agrāk par bērziem ar savu bagātību dalās kļava. Lai arī pēc izskata svaigas kļavu un bērzu sulas nevar atšķirt, to garša tomēr ir atšķirīga. Pazīstamo un iecienīto kļavu sīrupu, ko parasti saistām ar Kanādu, iespējams pagatavot arī pie mums.</p> <p>Daba cilvēkam dāvā visbrīnišķīgākās veltes. Tikai jāzina, kā tās cieņpilni, dabai nedarot pāri, ievākt.</p>	<p><u>Mans</u> vecais bērzs, mans tēvoci Ar matiem zaļiem ,gariem, No <u>savām</u> krūtīm dzirdīji <u>Tu</u> mani pavasariem.</p> <p>Tu sapnī maigi dziedāji Pie manām bērna šūpām, Un <u>tavu</u> sulu saldumu <u>Es</u> manu vēl uz lūpām.</p> <p><u>Tev</u> nesu savas asaras, Tev – laimes pirmo ziedu. Pie tavas mizas rievainas Es galvu skumjās spiedu.</p> <p>Pie saknēm skudras glabāji Un zaros putnu saimes, Zem sūnu bārdas meklēju Es savas bērna laimes.</p> <p>šūpas- šūpoles</p>

- ✚ 1.Kas ir dabas resursi un kā tos izmanto?
- 2. Kā tu izmanto dabas resursus?
- 3. Vai bērzu sulas ir dabas resurs? Ko tās dod veselībai?
- 4. Kādēļ pavasarī būtu jādzer bērzu sulas?

❖ 1.uzdevums. 1. Atbildi uz tekstā izcelto jautājumu!

2. uzdevums. Izmanto elektronisko vārdnīcu www.tezaurs.lv un skaidro izceltos vārdus!

tērcīte/tērce _____

trupēšana _____

veltes _____

3.uzdevums. Pamato, vai teikums atklāj teksta galveno domu!

Daba cilvēkam dāvā visbrīnišķīgākās **veltes**.

4.uzdevums. Uzraksti 3 jautājumus par sulu tecināšanu, uzdod tos klasesbiedriem!

1) _____

2) _____

3) _____

5.uzdevums. Uzraksti 3 iemeslus, kāpēc bērzu sulas ir jādzer!

1) _____

2) _____

3) _____

6.uzdevums. Uzraksti, kādi ir bērzu sulas tecināšanas noteikumi! Izmanto tekstu!

Noteikumi.	Teksts.

7.uzdevums. Kāpēc dzejnieks Kārlis Skalbe bērzu ir nosaucis par "tēvoci"?

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

• 8. uzdevums Nosaki gramatiskās kategorijas!

Lietvārdiem: dzimti, skaitli, locījumu deklināciju.

Īpašības vārdiem: dzimti, skaitli, locījumu, noteiktā/ nenoteiktā galotne, salīdzināmās pakāpes.

Darbības vārdiem konjugāciju.

Latvijā _____

zaļie _____

baltie _____

sulu _____

pavasaris _____

tecināšanai _____

saulainā _____

koki _____

kalpo _____

ieurbj _____

urbums _____

saudzīgs _____

dūriens _____

plaukt _____

duļķaina _____

ir _____

avotu _____

sēnes _____

izraisa _____

ūdens _____

kokteiļus _____

cukuru _____

uzlabo _____

krātuvi _____

svaigos _____

kļavu _____

pagatavot _____

8.uzdevums. 2. tekstā pasvītrotos vietniekvārdus iesaisti vienkāršos paplašinātos teikumos! Nosaki pie kādas grupas pieder!

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

6) _____

- 9.uzdevums. Latvijā ir sastopamas aptuveni 25 savvaļas koku sugas. No tām izplatītākās ir priede, bērzs un egle. Bet vai tu zināji, ka dažādas koku sugas spēj sasniegt dažādus vecumus. Piemēram, ozola bioloģiskais mūžs ir līdz pat 800 gadiem, savukārt baltalksnim, kas arī ir Latvijā bieži sastopama koku suga, bioloģiskais vecums ir vien 60 gadi. Vai zināji, ka koku vecumu var noteikt pēc gadskārtu gredzeniem? Gadskārtā ir viena gada laikā pieaugusī koksne. Tā izskatās kā koncentriski aplī ap serdi. **Vai tu vari noteikt aptuveni, cik gadus veca koka ir šī ripa?**/materiāls Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centrs 2.lpp/

- https://new.llkc.lv/sites/default/files/baskik_p/pielikumi/meza_miklas.pdf

- 10.uzdevums. Bērzs latviešu tautas folklorā. Ticējumi, teikas, tautasdziesmas.

Sameklē tīmekļa resursos/ bibliotēkā 3 ticējumus, 1 teiku, 3 tautasdziesmas par bērzu!

Ticējumi	Nosaki, kāda dzīves gudrība tajos atklāta!
Teika	Kur notiek darbība? Kad notiek darbība? Kas ir teikas galvenais tēls/objekts? (portrets, īss raksturojums) Kādi vēl tēli ir teikā, kāda ir to loma! Pie kāda iedalījuma pieder teika?
Tautasdziesmas	Kā tautasdziesmās ir raksturots bērzs? Kādi tēlainās izteiksmes līdzekļi izmantoti?

Vēsturiskās teikas	Izcelšanās teikas	Mitoloģiskās teikas
Saistītas ar konkrētu vēsturisku vietu vai personāžu.	Saistītas ar kāda objekta, lietas u.tml. rašanos.	Saistītas ar pārdabiskiem spēkiem, piem., Dievu, velnu u.c.
<i>"Dundagas pils"</i>	<i>"Kā cēlies Lubānas ezers"</i>	<i>"Dievs rada pasauli"</i>

Vērtēšanas kritēriji.

Uzdevums.	Kritēriji.	Kopā
-----------	------------	------

Ticējumi.	Par katru atrasto ticējumu- 3p. Par katru precīzu atbildi uz jautājumu-3p.	6
Teika.	Par atrasto teiku-1p. Par katru precīzu atbildi uz jautājumiem-3p.	4
Tautasdziesmas.	Par katru atrasto tautasdziesmu-3p. Par katru precīzu atbildi uz jautājumiem-2p.	5
Pareizrūna.	Pieļaujamas 2 pareizrūnas kļūdas-3p.	3

Apzīmējumi.

- ✚ Jautājumi sarunām.
- ❖ Darbs ar tekstu.
- Gramatika.
- ✓ Starppriekšmetu saikne.
- Kritiskās domāšanas uzdevums.